

ROMOLÓGIA

TANÁR MA SZAKTERÜLETI ZÁRÓSZIGORLAT

2017.

1. A cigányok története az európai országokban és Magyarországon a 15. századtól a 20. századig

Irodalom:

- Fraser, A: A cigányok, Osiris, Bp. 1996. 65-107; 176-222. p.
- Nagy Pál: "Kicsinségemben elszakattam". Cigány közösség, szocializáció és gyermeksors Magyarországon a 16 - 19. században. Educatio, 1999. nyár. 320 - 338. p.
- Cserti-Csapó Tibor (szerk.): Alapirodalmak a hazai cigány, roma népességre vonatkozó társadalomtörténet, társadalomismeret oktatásához. 484 p. Pécs: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, 2015. pp. 401-462. (Gypsy Studies - Cigány Tanulmányok 36.) (ISBN:978-963-642-867-9)
http://nevtud.btk.pte.hu/files/tiny_mce/Romologia/Kiadvanyok/kotet%20egyben%20vege%202.pdf
- Dupcsik Csaba: A MAGYARORSZÁGI CIGÁNYSÁG TÖRTÉNETE. Történelem a cigánykutatók tükrében, 1890-2008. Osiris Kiadó, 2009.
http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_kisebbsgek/ciganyok/a_magyarorszag_i_cigan_ysag_tortenete/pages/000_konyveszeti_adatok.htm
- A Magyarországon 1893. január 31-én végrehajtott Czigányösszeírás eredményei. Magyar Statisztikai Közlemények (Új folyam) IX. kötet. Bp. 1895. Reprint: Pécs, 1992.
- MEZEY BARNA, POMOGYI LÁSZLÓ, TAUBER ISTVÁN: A magyarországi cigánykérdés dokumentumokban. 1422-1985, KOSSUTH KÖNYVKIADÓ, 1986.
http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_kisebbsgek/2008/A_magyarorszag_i_ciganykerdes_dokumentumokban/index.htm

2. A cigányság a mai Európában

Irodalom:

- Torgyik Judit: Romák Európában. In: Valóság, 2013. I-IV.
<http://www.valosagonline.hu/index.php?oldal=cikk&cazon=272&lap=0>
- Kállai Ernő: Cigány csoportok Európában és Magyarországon. In: Orsós Anna (szerk.) (2015): A romológia alapjai. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék – Wlilocki Henrik Szakkollégium, Pécs. <http://mek.oszk.hu/14700/14735/html/index.html>
- Fraser, A : A cigányok, Osiris, Bp., 1996. 246-296
- Vass István: A roma gyerekek nevelése Romániában. In: Új Pedagógiai Szemle, 2002/11.
<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=2002-11-ht-vass-roma>
- Ladányi János-Szelényi Iván: Cigányok és szegények Magyarországon, Romániában és Bulgáriában.
<http://www.mtapti.hu/mszt/20024/ladanyi.htm>
- Forray R. Katalin – Hegedűs T. András: Cigányok, iskola, oktatáspolitikai. Oktatáskutató Intézet – Új Mandátum, Budapest, 2003.
- Forray R. Katalin – Szegál Borisz (2001): A cigány gyermek Kelet-Európa iskoláiban. Educatio, 2: p. 291-306.
- Bernát Anikó (2006) „A magyarországi cigányság helyzete közép-kelet-európai összehasonlításban”: in: Társadalmi riport 2006, Kolosi Tamás, Tóth István György, Vukovich György (szerk.). Budapest:

TÁRKI, Pp. 118–137. http://www.tarsadalomkutatas.hu/kkk.php?TPUBL-A-691/publikaciok/tpubl_a_691.pdf

- Forray R. Katalin (2009): Társadalmi egyenlőség vagy kulturális hovatartozás: cigány/roma oktatáspolitikai néhány kiválasztott közép-európai államban. In: Kozma Tamás Perjés István szerk: Új kutatások a neveléstudományokban 2009. 37-51.

3. Mutassa be egy választott cigány szerző - író, költő - életművét az ismert szakirodalmi terminusok segítségével!

Irodalom:

- Djuric, Rajko: Die Literatur der Roma und Sinti. Berlin, 2002. Parabolis (magyarországi szerzőkről szóló fejezet)
- Csengey Dénes: "Nehéz élet az ének". In: "Egyszer karolj át egy fát!" szerk.: Murányi Gábor. TIT, Budapest 1986. 80-94.
- Beck Zoltán: Cigány szerzők a magyar irodalom horizontján. In: Forray R. Katalin szerk.: Romológia-Ciganológia. Budapest-Pécs, 2000. Dialog Campus: 223-235.
- Beck Zoltán: A cigány irodalom fogalomtörténete. In: Friss kutatások a romológia körében (Gypsy Studies 10.) Pécs, 2002.
- Beck Zoltán: (Egy lehetséges) cigány irodalom. In: Társadalom és honvédelem 8/12. 32-54. www.pepita.hu

4. Multikulturális társadalom, interkulturális nevelés: alapfogalmak értelmezése; Általános nevelési kérdések és dilemmák

Irodalom:

- Forray R. Katalin –Hegedűs T. András (2003) Cigányság, iskola, oktatáspolitikai, Új Mandátum-Oktatáskutató, Bp.
- Cs, Czachesz Erzsébet (2007) A multikulturális neveléstől az interkulturális pedagógiáig, Iskolakultúra, 7-8. 2-14.
- Forray R. Katalin (2005): A multikulturális/interkulturális nevelésről. In: Lukács Péter – Nagy Péter Tibor szerk: Oktatáspolitikai. Felsőoktatási Kutatóintézet – Új Mandátum, Bp., 134-144
- Torgyik Judit: Multikulturalizmus, interkulturális nevelés. In: Varga Aranka (szerk.): A nevelésszociológia alapjai. PTE – WHSZ, Pécs, 2015. 161-182.
- Forray R. Katalin – Pálmáné Orsós Anna: Hátrányos helyzetű vagy kulturális kisebbség – cigány programok, Educatio, 2010..1. 75-87.
- Forray R. Katalin: Hátrányos helyzet. A cigányság az iskolában, Educatio, 2009. 4. 436-446.
- Marco Antonsich (2015): Interculturalism versus multiculturalism – The Cante-Modood debate. Ethnicities 1-24 p. <http://etn.sagepub.com/content/early/2015/09/09/1468796815604558.full.pdf+html>
- Varga Aranka (2006): Multikulturalizmus – inkluzív oktatási rendszer. In: Forray R. Katalin (szerk.): Ismeretek a romológia alapképzési szakhoz. PTE BTK, Pécs nevtud.btk.pte.hu/index.php?mid=42&did=305

5. Soroljon fel és röviden ismertessen olyan pedagógiai eljárásokat (innovatív pedagógiai módszereket), amelyek a sokszínűséggel jellemezhető iskolának alapvető jellemzői. A felsoroltak közül egyet bővebben is ismertessen!
Fejtse ki a kooperatív tanulásszervezés mibenlétét a csoportalkotás, csoportfejlesztés, alapelvek, szerepek és struktúrák ismertetésével.

Irodalom:

- Vojnitsné Kereszty Zsuzsa – Kókayné Lányi Marietta: Könyv a differenciálásról
- Michael S. Knapp és munkatársai: Hogyan tanítsuk hatékonyan a hátrányos helyzetű tanulókat?
- Radnóti Katalin (szerk.): Projektpedagógia mint az integrált nevelés egy lehetséges eszköze
http://www.sulinovadatbank.hu/index.php?akt_menu=4849
- Arató Ferenc – Varga Aranka: Együtt-tanulók kézikönyve. PTE BTK NTI, Pécs 2006
http://www.educatio.hu/images/download/tamop/Egyutt-tanulok_kezikonyve.pdf
- Spencer Kagan: Kooperatív tanulás. Ökonet, Budapest, 2000
- Varga Aranka (2015): Az inklúzió szemlélete és gyakorlata. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék – Wlislócki Henrik Szakkollégium, Pécs. 156-178.
http://nevtud.btk.pte.hu/files/tiny_mce/Romologia/Kiadvanyok/INKLU_02_BELIV_NYOMDA.pdf

6. Mutassa be a gyermekjogok fejlődési folyamatát a XX. Század második felétől napjainkig, valamint a hazai gyermekvédelem rendszerét jogszabályok tükrében. Ismertesse az iskola szerepét a gyermekek védelmében!

Irodalom:

- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Népjóléti Közlöny különszám 1998. május)
- Gergely F. A magyar gyermekvédelem rövid története (Bp. 1991.)
- Herczog Mária: Gyermekvédelmi kézikönyv (KJK – KWERSZÖV, Bp, 2001.)
- Varga Aranka (2012): Gyermekvédelem és iskola. PTE BTK Oktatókutatató Központ – Virágmandula Kft. 164 p.
- Veressné Gönczi Ibolya: A gyermekvédelem pedagógiája (Kossuth Egyetem Kiadó, Debrecen, 2002.)

7. Mutassa be a nemzetközi kisebbségvédelem történeti alakulását, szervezeteit; tekintettel a különböző nehézségekre (definíciós problémák, a kodifikáció nehézségeinek egyéb okai, a fejlődés iránya, néhány fontosabb dokumentum, pozitív diszkrimináció és univerzalitás)! Mutassa be hazai kisebbségvédelmi szabályozás, kisebbségpolitika történetét, korszakait, intézményeit!

Irodalom:

- Cserti Csapó Tibor (2006): Kisebbségpolitika – kisebbségvédelmi alapismeretek. Digitális tananyag. In: Alapszakos bölcsészettudományi tananyagok II. DVD - Ismeretek a romológia alapképzési szakhoz. (szerk.: Forray R. Katalin) HEFOP 3.3.1-P.-2004-09-0134/1.0 Bölcsész Konzorcium, PTE, Budapest, 2006. ISBN: 963 9704 21 0, 602569 karakter, 218 oldal
- Cserti Csapó Tibor (2006): Kisebbségpolitika – kisebbségvédelmi alapismeretek. In: Ismeretek a romológia alapképzési szakhoz. (szerk.: Forray R. Katalin) HEFOP 3.3.1-P.-2004-09-0134/1.0 Bölcsész Konzorcium, PTE, Budapest, 2006. ISBN: 963 9704 21 0, pp. 17-37. Elektronikusan elérhető: <http://mek.niif.hu/04800/04867/04867.pdf>
- Cserti Csapó Tibor : A nemzetközi és hazai kisebbségvédelemről. Gypsy Studies/ Cigány Tanulmányok 2. (sorozatszerk: Cserti Csapó Tibor, szerk. Cserti Csapó Tibor) ISSN 1586-6262 PTE BTK Romológia Szeminárium, Pécs, 2000. 59 p.
http://nevtud.btk.pte.hu/files/tiny_mce/Romologia/Kiadvanyok/GS2.pdf
- Cserti Csapó Tibor: A nemzetközi kisebbségvédelem alapkérdései. In: Romológia - Ciganológia. (szerk.: Forray R. Katalin) ISBN 963 9310 02 6, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, pp.25-42.
- Kovács Péter: Nemzetközi jog és kisebbségvédelem. Osiris Kiadó, Budapest, 1996.

- Pákozdi Csaba: A kisebbségvédelem mai nemzetközi jogi eszközrendszere az európai közösségi jog fényében. <http://www.vmtt.org.rs/mtn2009/Pakozdy.pdf>
- Szalainé Sándor Erzsébet: A kisebbségvédelem nemzetközi jogi intézményrendszere a 20. században. Gondolat Kiadói Kör-MTA Kisebbségkutató Intézet, 2003
- <http://mek.oszk.hu/06900/06949/06949.pdf>
- Szajbély Katalin – Tóth Judit: Kisebbségvédelem az Európai Unióban. Kisebbségkutatás, 2002. 2. sz.
- http://www.hhrf.org/kisebbségkutatás/kk_2002_02/cikk.php?id=1134
- 1993 évi LXXVII. t. A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól
- 2011. évi CLXXIX. törvény A nemzetiségek jogairól
- Csefkó Ferenc – Pálné Kovács Ilona: Kisebbségi Önkormányzatok Magyarországon. Osiris Kiadó, Budapest 1999
- Tilkovszky Loránt: Nemzetiségi politika Magyarországon a 20. században. Csokonai Kiadó, Debrecen, 1998.

8. Ismertesse a nyelv és hátrányos helyzet összefüggését! Mutassa be Basil Bernstein elméletét és annak kritikái közül egy hazait és egy külföldit! Mit tud a magyarországi cigányok nyelvi helyzetéről?

Irodalom:

- Ronald Waurdhaugh (1995): Szociolingvisztika. Osiris-Századvég, Budapest
- Kiss Jenő (1995): Társadalom és nyelvhasználat, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Réger Zita (2002): Utak a nyelvhez. Bp. Akadémiai Kiadó 1990. vagy Soros Alapítvány és MTA Nyelvtudományi Intézet
- Derdák Tibor– Varga Aranka (1996): Az iskola nyelve – idegen nyelv. Kultúra és Közösség
- Varga Aranka – Derdák Tibor (2003) A hátrányos helyzet tartósodása - Educatio 2003/1 131-135 p.
- Huszár Ágnes (2015) A nyelvi szocializáció és az iskola. In: Varga Aranka (szerk.): A nevelésszociológia alapjai PTE BTK Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék Wlislócki Henrik Szakkollégium, Pécs, <http://mek.oszk.hu/14500/14566/html/index.html>
- Lakatos Szilvia (2010): A romani (lovári) nyelv oktatásának helyzete. In: Kozma Tamás – Perjés István (szerk.): *Új kutatások a neveléstudományokban. Többnyelvűség és multikulturalitás.* Aula Kiadó, Budapest. 104-109.
- Kovács Júlia – Lakatos Szilvia (2015): Romani nyelv. In: Varga Aranka (szerk.): Nevelésszociológia. TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0014, Pedagógusképzést segítő hálózatok továbbfejlesztése a Dél-Dunántúl régióban. elektronikus tananyagok. PTE NTI, Pécs. <http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/74/>

9. Mutassa be a romani-magyar és a beás-magyar kétnyelvűség jellemzőit a diglosszia elméleti keretének felhasználásával, a nyelvcseré fogalmát, típusait. Magyarázza meg a kommunikatív kompetencia, nyelvválasztás, kódválasztás fogalmát!

Irodalom:

- Borbély Anna (2001) Nyelvcseré. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet.
- Bartha Csilla (1999): A kétnyelvűség alapkérdései. Nemzeti Tankönyvkiadó. Bp.
- Lakatos Szilvia (2015): A cigány/roma csoportok Európában – történeti, nyelvészeti áttekintés. Romológia, III. évfolyam, 9. szám. 56-70. o.
- Lakatos Szilvia (2015): A romani nyelv a kutatás és az oktatás tükrében. In: Orsós Anna. (szerk.): A romológia alapjai. PTE-BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék Wlislócki Henrik Szakkollégium. Pécs. 181-209.

- Pálmáiné Orsós Anna (2006) A magyarországi cigány nyelvek szociolingvisztikai nyelvpolitikai megközelítése. Tankönyv. In: Ismeretek a romológia alapképzési szakhoz. Szerk. Forray R. Katalin, Bölcsész Konzorcium Budapest, 2006. (93-109 p)
- Orsós Anna (2012) Metszéspontok. A beás nyelv megőrzésének lehetőségeiről (szerk): Forray R. Katalin; Meleg Csilla; Kéri Katalin; Barakonyi Károly; Bárdossy Ildikó; Héjj Andreas. ISBN 978 615 5181 46 7 Kiadó: Virágmandula Kft.2012<http://www.digitalbooks.hu/e-book/egyetemi-tankonyv/jegyzet/szociologia/a-beas-nyelv-megorzesenek-lehetosegeirol>
- Ferguson (1975) Diglossia (Társadalom és nyelv, szerk. Pap-Szépe, Gondolat Kiadó, Bp, 1975.)
- Susan Gal (1992) Mi a nyelvcsere, és hogyan történik? In.: Kontra Miklós szerk. – Társadalmi és területi változatok a magyar nyelvben. Bp. MTA Nyelvtudományi Intézet. http://www.umiznet.com/de/datenbanken/ddb/publikationen/Mi_a_nyelvecsere_es_hogyan_tortenik.pdf

10. Mutassa be Magyarországnak népességének és ezzel összehasonlítva a magyarországi cigány népesség demográfiai jellemzőit (népesség száma, születési, halálozási mutatók, várható élettartam, korszerkezet, családi állapot), azok változásának tendenciáit a XX. század elejétől napjainkig! Mutasson be a cigányság demográfiájára irányuló kutatásokat!

Irodalom:

- Cserti Csapó Tibor (2011): A cigány népesség a társadalmi-gazdasági térszerkezetben. Metszéspontok. szerk.: Forray R. Katalin; Meleg Csilla; Kéri Katalin; Barakonyi Károly; Bárdossy Ildikó; Héjj Andreas. ISBN 9 786155 181412, PTE BTK Oktatóközpont és a Virágmandula Kft., Pécs, 254 p. /vagy: Cserti Csapó Tibor (2011): A cigány népesség a társadalmi-gazdasági térszerkezetben. Metszéspontok. (E-book), ISBN 978 615 5181 42 9, PTE BTK Oktatóközpont és a Virágmandula Kft., Pécs <http://www.digitalpaper.hu/> <http://www.digitalbooks.hu/e-book/egyetemi-tankonyv/jegyzet/szociologia/a-cigany-nepesség-a-gazdasagi-tarsadalmi-teryszerkezetben>
- Kemény István – Janky Béla – Lengyel Gabriella: A magyarországi cigányság – 1971 – 2003. Gondolat Kiadó – MTA Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 2004.
- Ladányi János-Szelényi Iván: Ki a cigány? In: Romológia - Ciganológia. Szerkesztette: Forray R. Katalin, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2000. 13-24. oldal
- Langerné Rédei Mária: Demográfia. Budapest : Eötvös Loránd Tudományegyetem Eötvös Kiadó, 2001
- Polónyi István: A cigány népesség demográfiai, iskolázottsági és foglalkoztatási helyzete ... In: A cigányság társadalomismerete. Iskolakultúra Könyvek 13. Iskolakultúra, Pécs 2002. Ebből: A hazai össznépeesség és a cigány népesség várható alakulása. 137-140. oldal
- Cserti Csapó Tibor (2011): Különböző termékenység-elméletek alkalmazása a cigány népesség demográfiai vizsgálatában. In: Orsós Anna (szerk.): Útjelzők. Ünnepi kötet Forray R. Katalin tiszteletére. PTE BTK. 2011.

11. Mutassa be a magyarországi cigány népesség területi, településtípusok szerinti megoszlásának problémakörét, s az ezzel összefüggő településszociológiai jelenségeket (migráció, szegregáció, gettósodás)!

Irodalom:

- Cséfalvay Zoltán: A modern társadalomföldrajz kézikönyve. IKVA Könyvkiadó, Budapest, 1994.
- Cserti Csapó Tibor (2011): A cigány népesség a társadalmi-gazdasági térszerkezetben. Metszéspontok. szerk.: Forray R. Katalin; Meleg Csilla; Kéri Katalin; Barakonyi Károly; Bárdossy Ildikó; Héjj Andreas. ISBN 9 786155 181412, PTE BTK Oktatóközpont és a Virágmandula Kft., Pécs, 254 p. /vagy: Cserti Csapó Tibor (2011): A cigány népesség a társadalmi-gazdasági térszerkezetben. Metszéspontok. (E-book), ISBN 978 615 5181 42 9, PTE BTK Oktatóközpont és a Virágmandula Kft., Pécs <http://www.digitalpaper.hu/> <http://www.digitalbooks.hu/e-book/egyetemi-tankonyv/jegyzet/szociologia/a-cigany-nepesség-a-gazdasagi-tarsadalmi-teryszerkezetben>

- Janky Béla: Lakóhely-változtatások a cigányok körében. In: A cigányok Magyarországon. Magyarország az ezredfordulón - Stratégiai kutatások a Magyar Tudományos Akadémián. MTA Budapest, 1999
- Kemény István – Janky Béla – Lengyel Gabriella: A magyarországi cigányság – 1971 – 2003. Gondolat Kiadó – MTA Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 2004.
- Ladányi János- Szelényi Iván: Szuburbanizáció - Szociális, etnikai és térszerkezeti változások az ezredforduló Magyarországon és Budapestjén. In.: Kritika, 1997 július
http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_nemzetisegek/romak/tanulmányok_a_cigányság_helyzete/pages/012_szuburbanizacio.htm
- Ladányi János: Gettósodás a főváros belső kerületeiben. In: Polgári Kalauz, Budapest, 1993.

12. Beszéljen a hazai cigányvizsgálatok cigányképeiről, különféle megközelítésmódjairól!

Irodalom:

- DUPCSIK Csaba: A magyarországi cigányvizsgálatok cigányképe. In Neményi Mária – Szalai Júlia (szerk.): Kisebbségek kisebbsége. A magyarországi cigányok emberi és politikai jogai. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, 2005. 255–282.
- BINDER Mátyás A cigányokról alkotott történeti kép változása a rendszerváltás tükrében Szlovákiában és Magyarországon In Krausz Tamás – Mitrovits Miklós – Zahorán Csaba (szerk.): Rendszerváltás és történelem. Tanulmányok a kelet-európai átalakulásról. Budapest, L'Harmattan Kiadó – ELTE BTK KeletEurópa Története Tanszék, 2010. 313–343.
- LANDAUER Attila: Utak és problémák a magyarországi cigánykutatásban. In Nagy Attila – Péterfi Rita (szerk.): A feladatra készülni kell. A cigányság kulturális beilleszkedése és a közkönyvtár. Országos Széchényi könyvtár, Gondolat kiadó, Budapest, 2004. 13–46.
- LIGETI György: Kikről van szó? In Esélyek és korlátok. A magyarországi cigány közösség az ezredfordulón. Forrás: <http://nti.btk.pte.hu/rom/dok/Komp.pdf>
- SZUHAY Péter: A magyarországi cigányság kultúrája: etnikus kultúra vagy a szegénység kultúrája. Budapest: Panoráma, 1999. (Ki a cigány? című fejezet)

13. Melyek voltak a magyarországi “cigányzene” történeti változásai a kezdetektől napjainkig? Melyek a három nagy hazai cigány csoport népzeneinek főbb jellemzői?

Irodalom:

- Martin György: A cigányság hagyományai és szerepe a kelet-európai népek tánckultúrájában. Zenetudományi dolgozatok: 67-74. 1980.
- Sárosi Bálint: Cigányzene... Budapest: Gondolat. 1971.
- Cigányzenészek, “cigányzene”. In: Kemény István szerk. A magyarországi romák. 49-62. Változó Világ 31. Budapest: Útmutató Tanácsadó és Kiadó Kft. 2000.
- Forray R. Katalin: Muzsikusnak lenni. Gypsy Studies – Cigány tanulmányok, Pécs, 2007.
- Kovalcsik Katalin: A folklórzenészek, a hagyományörzők és az “elektromos cigányok” Kritika 29 (4): 9-11. 2000. [A cikk későbbi megjelenései: In: Bódi Zsuzsanna szerk. Cigány néprajzi kutatások Közép- és Kelet-Európában. 130-142. Cigány Néprajzi Tanulmányok 10. Budapest: Magyar Néprajzi Társaság. (Bibliográfiai adatokkal bővített változat.) 2001. Barátság (4): 3511-3514. (Az eredeti változat kis módosításokkal.) 2002]
- Kovalcsik Katalin: A beás cigányok népzenei hagyományai. In: Barna Gábor szerk. (Bódi Zsuzsanna közreműködésével) Cigány népi kultúra a Kárpát-medencében a 18-19. században. 231-244. Cigány Néprajzi Tanulmányok 1. Salgótarján: Mikszáth Kiadó. 1993.
- Kovalcsik Katalin: A cigány zenekultúra tegnap és ma. In: Kovalcsik Katalin szerk. (Csongor Anna és Bódi Zsuzsanna közreműködésével): Tanulmányok a cigányság társadalmi helyzete és kultúrája köréből. 441-470. Tanítók Kiskönyvtára 9. Budapest: ELTE-IFA-OM. 2002. + [A cikk korábbi megjelenései: Tanítók Kiskönyvtára 9. 1. kiadás: 419-448. Budapest: BTK-IFA-MKM. 1998.

- A magyarországi cigányok népzeneje. In: Kemény István szerk. A magyarországi romák. 41-49. Változó Világ 31. Budapest: Útmutató Tanácsadó és Kiadó Kft. 2000 (U.a. rövidített, kissé átdolgozott változatban.)]
- Stewart, Michael: Daltestvérek. VI. fejezet. In: Daltestvérek. Az oláh cigány identitás és közösség továbbélése a szocialista Magyarországon. 167-190. Budapest: MTA Szociológiai Intézet – T-Twins Kiadó – Max Weber Alapítvány. 1994.
- Stewart, Michael: “Igaz beszéd” – avagy miért énekelnek az oláh cigányok? In: Kovalcsik Katalin szerk. (Csongor Anna és Bódi Zsuzsanna közreműködésével) Tanulmányok a cigányság társadalmi helyzete és kultúrája köréből. 337-361. Tanítók Kiskönyvtára 9. 2. javított, bővített kiadás. Budapest: ELTE-IFA-OM. 2002. [A cikk korábbi megjelenései: Valóság 30 (1): 49-64. 1987. A Tanítók Kiskönyvtára 9. 1. kiadásában: 315-339. Budapest: BTF-IFA-MKM.1998.]

14. Mutassa be egy választott cigány/roma képzőművész életpályáját az ismert szakirodalmi terminusok használatával!

Irodalom:

- Kerékgyártó István: A cigány képzőművészet és a hagyomány. In: Forray R. Katalin szerk.: Romológia-Ciganológia. Budapest-Pécs, 2000. Dialog Campus: 235-240.
- Szuhay Péter szerk.: Cigány-kép - Roma-kép. Néprajzi Múzeum, Budapest 1998.